

Keywords: *creative writing, foreign language communicative competence, compare and contrast essay, system of exercises, language higher education establishment, the English language.*

Тютюнник В. Ю.
Придніпровська державна академія будівництва та архітектури
(Україна)

АКТУАЛЬНІСТЬ ЗАСТОСУВАННЯ “ІНТЕГРОВАНІХ УРОКІВ” НА ЗАНЯТТЯХ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Мета даної статті - короткий огляд основних тенденцій та проблем, пов'язаних із застосуванням інноваційних форм навчання, інтегрованого уроку, зокрема, при вивченні іноземних мов за фахом у сучасній вищій технічній школі, в світлі інтеграції нашої держави у Європейський та світовий простір.

Ключові слова: *процеси глобалізації, мобільність, викладання іноземних мов, форми навчання, нетрадиційні уроки, інтегрований урок, між предметні зв'язки, інтеграція, позитивна мотивація.*

Підвищення уваги до розвитку системи освіти, підвищення вимог до надання освітніх послуг потребує модернізації української системи вищої освіти, впровадження європейських норм, а також поширення власних культурних і науково-технічних здобутків у систему освіти ЄС.

Необхідність реформування системи освіти України, її удосконалення і підвищення рівня якості є найважливішою соціально-культурною проблемою, яка значною мірою обумовлюється процесами глобалізації та потребами формування умов для індивідуального розвитку людини, її соціалізації та самореалізації у цьому світі. Одним з найважливіших стратегічних завдань на сьогоднішньому етапі модернізації системи вищої освіти України є забезпечення якості підготовки фахівців на рівні міжнародних вимог. Все це можливо втілити в життя лише за умови знання іноземних мов в обсязі, який необхідний для здобуття знань з фаху в країнах Європейської співдружності. Тому якість освіти сучасного студента як майбутнього фахівця пов'язана з необхідністю оволодіння іноземними мовами, що сприятиме мобільності українських студентів у Європі і інших країнах світу і має відповідати міжнародним уявленням щодо основних компетенцій справжнього фахівця. Щоб відповідати цим вимогам необхідно на основі подальшого розвитку набутих у школі знань, докорінно оновити зміст викладання іноземних мов у вищих навчальних закладах, зокрема викладання іноземних мов за професійним спрямуванням. Сучасні тенденції суспільного розвитку, процеси демократизації та гуманізації зумовлюють істотні зміни змісту освіти. У контексті удосконалення уроку це ставить перед викладачем нові завдання: сьогодні у процесі потрібно викликати і посилювати у студентів власні корисні мотиви діяльності, актуалізувати зв'язані з ними потреби, пропонувати матеріал, для якого характерна новизна, практична спрямованість, протиріччя, відповідність потребам навчаючого. Однією з таких форм є так звані “нетрадиційні” або “нестандартні” уроки.

Сьогодні темі “нетрадиційних” та “нестандартних” уроків у педагогіці приділяється велика увага. Їй присвячено багато праць, монографій та статей провідних дослідників як на Україні так і на теренах СНГ (Волкова Н.П., Фіцула М.М., Лозова В.І., Троцько Г.В., Савченко О.Я., Підласий І.П., Кульневич С.В., Лакоценина Т.П., Бордовська Н.В., Реан А.А., Харламов И.Ф. та інш.). Теоретичні та експериментальні дослідження різних авторів показують, що при використанні “нетрадиційних уроків” можна досягнути значних позитивних результатів у формуванні загальнонавчальних умінь, формуванні

пізнавальних інтересів навчаємих, створенні передумов для взаємодії суб'єктів навчання, у підвищенні успішності невстигаючих учнів, бо такі форми навчання дозволяють враховувати індивідуальні особливості і школяра і студента, його реальні навчальні можливості, створюють атмосферу “комфорту” в навчанні.

Чимало вчених вважають, що специфіка нетрадиційних форм навчання передбачає розробку адекватної технології кожного уроку, а це, в свою чергу, вимагає певної їх класифікації (Волкова Н.П., Фіцула М.М., Лозова В.І., Троцько Г.В., Підласий І.П., Кульневич С.В., Лакоценіна Т.П. та інш.). Сучасна дидактика вже налічує десятки таких класифікацій. Це і класифікація, що поділяє усі нетрадиційні форми уроків на дві групи : 1) “*пульсуючі*”, 2) “*нестандартні уроки*”; класифікація нетрадиційних уроків у залежності від реалізації основних компонентів навчання при розв'язанні його дидактичних завдань : уроки *цілісного розв'язання завдань* навчання та *продовжані* уроки; за *способами організації взаємодії*. Активно розробляється *класифікація нетрадиційних уроків по окремим предметам*: географії, історії, рідній та іноземній мовам і літературі, тощо. Російські вчені С.В. Кульневич та Т.П. Лакоценіна [11] розробили свою класифікацію, на основі не зовсім звичайних і зовсім не звичайних методів і форм їх проведення: *уроки із зміненими засобами; уроки, спираючися на фантазію; уроки, імітуючи які-небудь заняття або види праці; уроки з ігровою змагальною основою; уроки передбачаючі трансформацію стандартних засобів організації*. Доцільну і достатньо розгорнуту класифікацію нестандартних уроків надає у своєму підручнику “Педагогіка” Волкова М.П. [3,333]

Всі названі класифікації заслуговують належної уваги і вивчення. А їх різноманіття вказує на те що дане питання не є сталим, і потребує подальшої розробки. Сьогодні як у вітчизняній так і у російській педагогічній літературі найширше досліджуються ігрові та інтерактивні форми, не меншої уваги, на наш погляд, заслуговують так звані “інтегровані” та “міжпредметні” уроки. Саме аналізу цього типу “нетрадиційного” уроку і його широкого застосування, зокрема для вивчення іноземних мов, і присвячується ця стаття.

Один з напрямів методичного оновлення уроків - проведення їх на основі інтеграції навчального матеріалу з кількох предметів, об'єднаних навколо однієї теми. Інтеграція (від лат. *integer* - повний, цілісний) навчального змісту може бути повною або частковою. Якщо розглядати цю проблему, треба перед усім чітко визначити чим відрізняються уроки інтегрованого змісту від використання міжпредметних зв'язків. На погляд багатьох дослідників, це - різні дидактичні поняття (Савченко О.Я., Лозова В.І., Троцько Г.В., Волкова Н.П., Підласий І.П. та інш.). Під міжпредметними зв'язками вони розуміють включення в урок запитань і завдань з матеріалу інших предметів, що мають допоміжне значення для вивчення його теми. Це окремі короткочасні моменти уроків, які сприяють глибшому сприйманню та осмисленню якогось конкретного поняття. Якщо ж викладач проводить урок на якусь тему, і на цьому уроці зінтегровано зміст з різних предметів, і студенти включаються в різні види діяльності, щоб в їхній свідомості та уяві виник якійсь образ, тема або поняття, то такий урок можна вважати інтегрованим.

Потреба у виникненні інтегрованих уроків зумовлюється цілою низкою факторів: світ пізнається у різноманітті та єдності тому штучне подрібнення предметів не дає уяви про явище в цілому; інтегровані уроки розвивають потенціал самих навчаємих, спонукають до активного пізнання дійсності, до осмислення та знаходження причинно-слідчих (причинно-послідовних) зв'язків, до розвитку логіки, мислення, комунікативних здібностей; сама форма їх проведення нестандартна, цікава, використання різноманітних видів роботи під час уроку підтримує увагу студентів на високому рівні, що дозволяє казати о достатній ефективності уроків, інтеграція у сучасному суспільстві зумовлює необхідність інтеграції в освіті – сучасному суспільству необхідні висококласні добре підготовлені фахівці; інтеграція надає можливість для самореалізації, самовираження, творчості викладача, спонукає до розвитку здібностей.

Тож переваги інтегрованих уроків: служать підвищенню мотивації навчання, розвитку мови, формування вмінь навчаємих порівнювати, обобщати, робити висновки, інтенсифікації учбово-виховного процесу, знімають перевантаження, втому; не тільки поглиблюють уяву про предмет, розширюють кругозір але і спонукають формуванню різностороннє, гармонічно і інтелектуально розвиненої особистості; інтеграція є джерелом знаходження нових зв'язків між фактами, що підтверджує чи поглиблює висновки та спостереження учнів і студентів.

Аналіз останніх джерел дидактичної та методичної літератури і вивчення досвіду викладачів - практиків розкривають широкі можливості для інтеграції навчального матеріалу з багатьох предметів. І на нашу думку це в першу чергу стосується такого предмету як іноземна мова. Нові програми з англійської мови у школах і вузах, спираючись на документи Ради Європи, наголошують на необхідності вивчати іноземні мови в контексті діалогу культур. Все це можна здійснити за умови використання міжпредметних зв'язків на уроках, проведення інтегрованих уроків, бінарних уроків. Іноземна мова є предметом вивчення і водночас важливим засобом спілкування та пізнання. Ці особливості мови відкривають широкі можливості для зв'язків з іншими предметами. Використовуючи міжпредметні зв'язки на заняттях іноземної мови, ми можемо домогтися від студентів творчої роботи, підвищення інтересу до вивчення мови. Такі уроки сприяють посиленню ефективності навчання, більш стійкому засвоєнню учнями знань як з іноземної мови так і інших предметів. Широке застосування інтегрованих уроків стала вже практикою в середній школі. Не менш ефективним, на нашу думку, буде застосування таких уроків і в вищій школі при вивченні іноземної мови професійної діяльності. Навчальний процес поділяється на цикли, де кожен об'єднується темою. Тема охоплює певну змістовно легко відокремлювану галузь в рамках загальної предметної та понятійної сфери даної науково-технічної спеціальності. Кожна конкретна тема впливає з попередніх і є обґрунтуванням для введення наступних. Всі вони разом відображають основні питання та проблеми конкретної спеціальності, знайомлять студентів з головними "вузловими" темами майбутнього фаху.

Розподіл тем на цикли у загальних питаннях співпадає з вивченням саме цих фахових тем на факультетах. Тексти для читання, аудіювання і говоріння відображають різні аспекти тем, що розширює кругозір студентів з питань за фахом.

Як приклад тематики, що вивчається в Придніпровській державній академії будівництва та архітектури можна навести набір тем на трьох факультетах. На факультеті "Промислове та цивільне та цивільне будівництво вивчаються теми: "Майбутня професія", "Будівництво", "Будівельні матеріали", "Будівельні елементи та конструкції", "Будівництво доріг та мостів", "Сантехнічне обладнання". На факультеті "Архітектура" - "Майбутня професія", "Будівництво", "Будівельні матеріали", "Будівельні елементи та конструкції", "Градопланування", "Архітектура Єгипту та Греції", "Ордера", "Римська та візантійська архітектура", "Готичний стиль", "Архітектура епохи Ренесансу", "Архітектура епохи Відродження", "Сучасна архітектура та архітектура майбутнього". На механічному факультеті - "Автомобільне господарство" - "Майбутня професія", "Будівництво", "Інженерні матеріали", "Будівельні машини", "Деталі автомобілів", "Двигуни", "Трансмісія", "Шасі", "Тенденції сучасного автомобільного будівництва".

Таким чином, теми що вивчаються на заняттях з іноземної мови співпадають з фаховими, що допомагає не тільки засвоєнню і володінню відповідною фаховою лексикою та термінологією, кращому розумінню технічних спеціальних текстів, але і часто, на думку самих студентів, сприяє навіть кращому розумінню самого фахового матеріалу. Наприклад, тема "Ордери" на архітектурному факультеті, що вивчається одночасно як за фахом так і на заняттях з іноземної мови. Показ фільмів та слайдів на заняттях з іноземної мови під час вивчення теми "Будівництво доріг та мостів", на факультеті ПЦБ допомагає студентам краще зрозуміти та засвоїти цей матеріал з точки

зору їх основної спеціальності, тощо.

Тож, на нашу думку, ширше застосування на заняттях з іноземної мови “інтегрованих уроків” та міжпредметних зв'язків заслуговує достатньої уваги. Ці уроки сприяють підвищенню ефективності навчання, оскільки, спираючись на знання, набуті при вивченні інших предметів, студенти знаходять нові логічні зв'язки у навчальному матеріалі, як за фахом, так і з іноземної мови. А це, в свою чергу, розвиває в них інтерес до навчання, активізує мислення, робить їх знання свідомими, міцними. Тож, в першу чергу, це сприяє розвитку у студентів професійно орієнтованої міжкультурної комунікативної компетенції, що сприятиме їх висококваліфікованій професійній діяльності у приватній, суспільній, професійній та освітній сферах спілкування в багатонаціональному суспільстві іноземною мовою. Окрім того, міжпредметні зв'язки дають змогу раціонально використовувати час, відведений на вивчення навчального матеріалу, що вагомо зменшує навантаження студентів. Тому, на нашу думку, ця проблема потребує подальшого вивчення та розробки, як в дидактичному, так і в методичному аспектах.

Отже, застосування на уроках іноземної мови міжпредметних зв'язків підвищує ефективність навчання. Спираючись на знання, набуті при вивченні інших предметів, учні знаходять нові логічні зв'язки у навчальному матеріалі. Це розвиває в них інтерес до навчання, активізує мислення, робить їх знання свідомими й міцними. Міжпредметні зв'язки дають змогу раціонально використовувати час, відведений на вивчення навчального матеріалу, вагомо зменшити навантаження учнів.

Використана література:

1. Державна національна програма “Освіта. Україна XXI століття”. – К. : Райдуга, 1994.
2. Державний стандарт базової і повної середньої освіти. – К., 2004. – С. 10 - 18.
3. Волкова Н.П. Педагогіка : посібник. – Київ, 2002 р.
4. Фіцула М.М. Педагогіка : посібник. – Київ, 2002 р.
5. Подласый И.П. Педагогика: Новый курс : учеб. для студ. высш. учеб. заведений : в 2 кн. – М. : Гуманит. изд. Центр ВЛАДОС, 2002.
6. Харламов И.Ф. Педагогика : учеб. пособие. – 4-е изд., перераб. и доп. – М. : Гардарики, 1999.
7. Артемов В.А. Психология обучения иностранным языкам. – М. : Просвещение, 1969. – С. 253.
8. Ветохов А.М. Об одном из условий успешного обучения иностранному языку учащихся школ // Иноземні мови. 2001. – № 3. – С. 5 -7.
9. Ксензова Г.Ю. Перспективные школьные технологии. – М., 2001.
10. Кульневич С.В., Лакоценина Т.П. Совсем необычный урок : практическое пособие. – Воронеж : Изд. “Учитель”, 2001.
11. Кульневич С.В., Лакоценина Т.П. Не совсем обычный урок. Практическое пособие., изд. “Учитель”, Воронеж, 2001 г.
12. Лозова В.І., Троцько Г.В. Теоретичні основи виховання і навчання : навчальний посібник / Харк. Держ. Пед. ун-т ім. Г.С. Сковороди. – 2-е вид. – Харків : “ОВС”, 2002. – 400 с.
13. Махмутов М.И. Теория и практика проблемного обучения. – ЯМ., 1972 г.
14. Савченко О. Я. Дидактика початкової школи: Підручник для студентів педагогічних факультетів. – К. : Генеза, 2002.
15. Шоган В.В. Технология личностно ориентированного урока : учебно-методическое пособие для учителей, методистов, классных руководителей, студентов педагогических учебных заведений, слушателей ИПК., изд. “Учитель”, 2003 г.

Тютюнник В.Ю. Актуальность использования “интегрированных уроков” на занятиях по иностранному языку.

Цель данной статьи – короткий обзор основных тенденций и проблем, связанных с использованием инновационных форм обучения, в частности интегрированного урока, при изучении иностранных языков по специальности в современной высшей технической школе, в свете интеграции нашей державы в европейскую и мировую сферу образования.

Ключевые слова: процессы глобализации, мобильность, преподавание иностранных языков, формы обучения, нетрадиционные формы обучения, интегрированный урок, межпредметные связи, интеграция, позитивная мотивация.

Tyutyunnyk V. Actuality of application of “integrated lessons” on foreign languages studies.

The purpose of this article is a short survey of the main tendencies and problems connected with turning to account the innovative forms of teaching, integrated lesson, in particular, while studying the foreign languages for special purposes in the modern technical higher school, in the light of our country integration to the European and World educational area

Keywords: globalization processes, mobility, foreign languages teaching, teaching forms, non-traditional lesson, integrated lesson, integration, positive motivation.

Тяллева И. А.

Севастопольский городской гуманитарный университет (Украина)

ФОРМИРОВАНИЕ АКМЕОЛОГИЧЕСКОЙ ПОЗИЦИИ СТУДЕНТА-ФИЛОЛОГА БУДУЩЕГО УЧИТЕЛЯ ИНОСТРАННОГО ЯЗЫКА

В статье рассматривается процесс формирования акмеологической позиции будущего учителя иностранного языка как составляющей его профессиональной подготовки, описывается содержание понятия “акмеологическая позиция” и методология процесса формирования акмеологической позиции студента-филолога.

Ключевые слова: акмеология, акмеологическая позиция, студент-филолог, будущий учитель иностранного языка.

Постановка проблемы. Актуальной потребностью общества в настоящее время становится иноязычное образование, способствующее процессу интеграции Украины в мировое сообщество. Особое значение в этой связи приобретает профессиональная подготовка будущих учителей иностранного языка, направленная на формирование специалистов качественно нового поколения. Современные требования, предъявляемые к личности будущего учителя, включают такие составляющие, как: способность к самостоятельной творческой деятельности, умение критически и творчески мыслить, направленность на саморазвитие и творческую самореализацию в профессиональной, личной и духовной сферах жизнедеятельности. Важной характеристикой учителя нового поколения является акмеологическая позиция, ориентирующая его на достижение “акме” (вершины своего творческого саморазвития и самореализации).

Период обучения в ВУЗе является наиболее благоприятным для формирования указанной позиции, однако требует включения акмеологического аспекта в содержание и методологию подготовки будущих специалистов-филологов. Реализация данного аспекта в учебном процессе возможна в рамках акмеологического подхода.

Анализ последних исследований. Современный образовательный процесс строится на основе теоретико-методологических положений, включающих: личностно-ориентированный, деятельностный, системно-синергетический, аксиологический и акмеологический подходы. Последний связан с профессионально-личностным ростом будущего учителя, его направленностью на саморазвитие, самоактуализацию и самореализацию (Г. А. Балл, Н. В. Кузьмина, А. А. Дубасенюк и др.). А. А. Дубасенюк рассматривает указанный подход как универсальный методологический ориентир, синтезирующий в себе “исследовательские стратегии и позиции” [3, с. 18].

Акмеологический подход возник в рамках акмеологии, междисциплинарной науки, изучающей комплексное развитие человека для достижения им уровня социальной, личностной и профессиональной зрелости и получения наивысших результатов в